

Ewa Busse-Turczyńska, Renata Birska

Misja bibliotek naukowych, a współpraca sieci bibliotek medycznych na rzecz użytkownika

---

Forum Bibliotek Medycznych 1/1, 140-149

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Mgr Ewa Busse-Turczyńska
Mgr Renata Birska
Lublin – AM

MISJA BIBLIOTEKI NAUKOWEJ A WSPÓLPRACA SIECI BIBLIOTEK MEDYCZNYCH NA RZECZ UŻYTKOWNIKA

Starając się wychodzić naprzeciw rozpoznanyim potrzebom informacyjnym użytkowników, Biblioteki Akademii Medycznych w latach 90 zaczęły wykorzystywać nowoczesne technologie informatyczne (strony internetowe z dostępem do katalogu oraz do bibliograficznych i pełnotekstowych baz danych). Dążenia do podnoszenia jakości usług na rzecz pracowników Akademii Medycznych i środowisk lekarskich motywują bibliotekarzy do wymiany doświadczeń zawodowych i udziału we wszystkich wspólnych przedsięwzięciach bibliotek akademii medycznych, do uczestnictwa w wybranych konsorcjach polskich bibliotek uczelnianych, czy podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Z myślą o podniesieniu standardu warunków pracy użytkowników przygotowywane są czytelnie, katalogi komputerowe oraz pracownie z dostępem do Internetu. Bibliotekarskie inicjatywy podnoszenia jakości usług biblioteczno-informacyjnych wynikają z poczucia misji zawodu i rzetelnego wypełniania zadań.

Podstawy misji zawodu bibliotekarskiego

Inspirację do podnoszenia standardów świadczonych usług biblioteczno-informacyjnych na rzecz użytkownika biblioteki naukowej można znaleźć już u Joachima Lelewela, który uważał, że bibliotekarz dobrze pełniący obowiązki jest współtwórcą nauki¹. Szczególną misję do wypełnienia ma bibliotekarz medyczny, współtwórca nauki odkrywającej tajemnice życia i śmierci .

Misję biblioteki określa bibliotekarska etyka zawodowa, która „stanowi zespół cech i dyrektyw wskazujących powinności moralne w charakterystycznych dla pracy bibliotecznej sytuacjach w stosunku do społeczeństwa, do użytkowników, do własnej biblioteki i innych bibliotek oraz przełożonych i współpracowników w zawodzie”².

Ramowo na misję bibliotek naukowych wskazuje także *Ustawa o Bibliotekach* oraz statuty bibliotekarskich towarzystw naukowych, które wypracowują zasady statusu zawodowego bibliotekarzy i etyki zawodowej.

---

¹ Stefan K u b ó w: Sylwetki polskich bibliologów. Wrocław : Ossolineum 1983

² Zbigniew Ż m i g r o d z k i: Problemy bibliotekarskiej etyki zawodowej. Katowice : UŚ, 1991.

Pięć praw Ranganathana³ czy wzorce Donalda Urquharta⁴ ukierunkowują misję bibliotek na użytkownika i podkreślają rolę bibliotek w społeczeństwie.

Profesor Tadeusz Kotarbiński, jeden ze współtwórców prakseologii, zwolennik dobrej służby informacyjnej, która ściśle łączy się z misją biblioteki współczesnej, dał początek zainteresowań problematyką skutecznego działania dla nauki o informacji w Polsce.

W tym nurcie bibliotekarskiej orientacji prakseologicznej, umiejscowić można analizę systemową bibliotek tj. analizę efektywności bibliotek w danym środowisku, która służy monitorowaniu procesów bibliotecznych dla ich optymalizacji, co może ułatwić pełnienie misji.

Zgodnie z zasadami myślenia systemowego, biblioteka wchodzi w skład systemu informacyjnego, nie jest „wyzolowaną wyspą”, funkcjonuje w określonym środowisku, które stawia przed biblioteką zadania do wypełnienia.

Rozwój technologii umożliwia współczesnej bibliotece ciągle podnoszenie jakości świadczonych usług, zachowanie standardów (formaty) pozwalających na szybką wymianę danych oraz zarządzanie zgodnie z międzynarodowymi normami ISO serii 9000.

Coraz powszechniejsze na świecie jest zastosowanie w bibliotece Total Quality Management – programy kształcenia menadżerów dla bibliotek obejmują filozofię zarządzania przez jakość, metodykę opracowywania i wdrażania systemu zapewnienia jakości. Bibliotekarstwo naukowe coraz częściej wykorzystuje metody badania satysfakcji klienta. (*Service*) Audit wewnętrzny może stawać się dla bibliotek narzędziem doskonalenia i sprawdzania prawidłowości funkcjonowania systemu jakości.

Specyfika misji biblioteki uczelni medycznej

Kilka słów historii

Pierwsze polskie biblioteki z kolekcjami zbiorów medycznych (najstarsze: 1821 – Biblioteka Warszawskiego Towarzystwa Lekarskiego, 1857 – Biblioteka Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk) powstawały w XIX w. z inicjatywy towarzystw naukowych. Tak jak tworzone później biblioteki wydziałów lekarskich, czy po II wojnie – akademii medycznych, pełniły one rolę liczących się jednostek

---

³ Shiyali Ramamrita R a n g a n a t h a n: Pięć praw wiedzy o bibliotece. 1931 l. Książki są do użytku 2. Każdemu czytelnikowi odpowiednia książka 3. Każdej książce właściwy czytelnik 4. Oszczędzaj czas czytelnika 5. Biblioteka jest rosnącym organizmem.

⁴ Donaldy U r q u h a r t. The principles of librarianship .[Metuchen, N.J.] : Scarecrow Press, 1981. p. 98 „1. biblioteki są dla użytkowników, 2. to, co najlepsze, jest przeciwieństwem tego co dobre, 3. żadna biblioteka nie jest samotną wyspą, 4. w badaniu zastosowań nowych technik i systemów trzeba mieć na względzie przyszłość, nie przeszłość, 5. personel biblioteki powinien działać jako zespół, 6. stanowisko bibliotekarza nie jest synekurą dla uczonego, 7. zadaniem bibliotekarza bywa często ułatwienie pracy wielu uczonym, 8. biblioteki mogą stać się szczególnie cenne dla społeczeństwa.”

organizacyjnych, które wspomagały rozwój badań naukowych prowadzonych na polskich uczelniach i innych placówkach naukowych. Spełniały funkcję edukacyjną, pogłębianą w wymiarze etyczno-filozoficznym. Służąc nadal rozwojowi nauk biomedycznych, biblioteki medyczne swoją misję łączą dzisiaj ponadto z promocją wiedzy, z promocją zdrowia, mając także swój udział w ratowaniu życia ludzkiego.

Przyrost publikacji

Ze względu na powiązanie z medycyną – „królową nauk” i specyficznym użytkownikiem, biblioteki uczelni medycznych wypełniają szczególną misję, której powinni być świadomi zarówno bibliotekarze, jak organizatorzy tych bibliotek. W sytuacji ogromnego przyrostu liczby publikacji medycznych (ok. 770 000 rocznie publikacji z medycyny klinicznej tj. dwa razy więcej niż z fizyki czy chemii) oraz rozwoju medycyny i nowych dyscyplin, rozbudowany zakres zadań do wypełnienia zarysowuje się dla tych właśnie bibliotek. Powinny one być instytucjami równie dynamicznie rozwijającymi się by stawać się partnerem równorzędnym dla środowisk lekarskich.

Przy jednoczesnym wzroście publikacji i ograniczaniu funduszy przeznaczonych na biblioteki, trudniej wypracować profil gromadzenia. Przyrost informacji wymaga doskonalenia procesów opracowania zbiorów oraz tworzenia przejrzystych systemów informacyjnych tak, aby użytkownik mógł dotrzeć do poszukiwanej informacji naukowej. W tym celu opracowywane są nowe standardy: ujednoczone formaty wprowadzania i wymiany danych. Powszechna już automatyzacja bibliotek przyspiesza procesy biblioteczne. Poszukiwaną informację bibliotekarz jest dzisiaj w stanie dostarczyć użytkownikowi w ciągu kilku minut. Zmieniają się dotychczasowe standardy wymiany informacji – 48 godzin dla realizacji zamówienia międzybibliotecznego może być już dzisiaj postrzegane jako dosyć długi czas oczekiwania na dokument.

Rozwój i powstawanie nowych dyscyplin

W kształtowaniu swego wizerunku oraz profilu gromadzenia zbiorów, biblioteka uczelni medycznej powinna brać pod uwagę gwałtowny w ostatnim 50-leciu postęp medycyny. Należy podkreślić zwłaszcza rozwój biochemii, genetyki, immunologii i cytologii, które otwierają możliwości terapii genowej chorób dziedzicznych. Na szczególną uwagę zasługują powstające nowe metody leczenia takie jak transplantologia, insulinoterapia, antybiotykoterapia oraz osiągnięcia techniki medycznej: endoskopia, laparoscopia z użyciem światłowodów, scyntygrafia, ultrasonografia, tomografia komputerowa czy rezonans magnetyczny⁵.

---

⁵ Jerzy Wo y - Woj c i e c h o w s k i: Przysięga Hipokratesa u progu trzeciego tysiąclecia. *Biul. GBL* 1997 nr 356 s. 117

Użytkownicy

Istotna dla bibliotekarza jest znajomość potrzeb potencjalnych użytkowników – uczonych, lekarzy, niekiedy także pacjentów. Biblioteki coraz częściej sięgają po narzędzia badania satysfakcji użytkowników. Jednakże w środowisku polskich bibliotek medycznych prowadzi się jeszcze zbyt mało badań umiejętności wyszukiwawczych użytkowników. Codzienne obserwacje nasuwają przypuszczenia, że wielu użytkownikom nie jest łatwo dotrzeć do poszukiwanych dokumentów pomimo udogodnień jakie stwarza im przepływ informacji w sieciach komputerowych. Światowe badania wskazują na to, że problemy z wyszukiwaniem istnieją nawet w bardzo wzorcowo zorganizowanej i bogatej bibliotece. Problemy te pojawiają się wszędzie tam, gdzie ograniczane są szkolenia biblioteczne. Mogą się również wiązać z powszechnym lękiem przed zadawaniem pytań oraz brakiem obycia z komputerem wśród niektórych, zwłaszcza starszych osób⁶.

Profesor Woy-Wojciechowski na konferencji poświęconej 140-leciu urodzin Władysława Biegańskiego, wybitnego lekarza terapeuty, teoretyka medycyny i filozofa, wskazuje na różne typy osobowości lekarza, których znajomość może być przydatna dla bibliotekarza. Np. „*Medicus technicus*” – lekarz stechnicyzowany, który jest entuzjastą internetu i nowoczesnych technik diagnostycznych, może być niechętny tradycyjnym metodom pracy w bibliotece, czy „*Medicus formica laboris*” – lekarz pracowita mrówka, może godzinami przesiadywać w bibliotece⁷.

Ze względu na specyficzne 4 grupy użytkowników: uczonych, pracowników służby zdrowia, studentów i pacjentów, bibliotekarz medyczny powinien gromadzić i udostępniać zasoby i informacje o zasobach, zgodnie ze wskazanymi przez T. Kotarbińskiego umiejętnościami:

1. kunszt racjonalnej selekcji materiałów
2. kunszt rozróżniania ich zawartości
3. sztukę sporządzania rejestrów
4. doradztwo biblioteczne w odniesieniu do posiadanych dokumentów⁸

Nowoczesne technologie

Bibliotekarze szkół medycznych, dostrzegają fakty, że współczesna cywilizacja poprzez szybki rozwój nauki, technologii informatycznych, sztuki użytkowej i myśli architektonicznej, teoretycznie pozwala im stworzyć dla czytelnika bibliotekę o jakiej nawet nie marzył, wyprzedzając jego oczekiwania.

Czy 20–30 lat temu czytelnik spodziewał się, że bibliotekarze dzięki standardowi Z39.50 umożliwią mu jednoczesne przeszukiwanie katalogów wielu bibliotek (np.

---

⁶ Michał Ś w i g o Ń. Problemy użytkowników a biblioteka idealna. *Bibliotekarz* 2003 nr 6 s. 2-5, bibliogr.

⁷ Tamże s. 115

⁸ Tadeusz K o t a r b i Ń s k i: *Traktat o dobrej robocie*. Wrocław : Zakład Narodowy im. Ossolińskich. Wydaw. PAN

katalog rozproszony KARO <http://karo.umk.pl/Karo/karo.php?al=&lang=pl>) również z domu czy z miejsca pracy?

W efekcie rzetelnego wypełniania zawodu bibliotekarza, pojawiły się także w środowiskach lekarskich możliwości np. zdalnej analizy własnego konta bibliotecznego, zamawianie publikacji z domu lub bezpośrednio przeglądanie zbiorów specjalnych biblioteki oddalonej o tysiące kilometrów od miejsca zamieszkania. Dzisiaj już tylko ograniczenia finansowe stanowią przeszkodę w realizacji najbardziej śmiałych projektów innowacyjnych dotyczących organizacji bibliotek. Wspólne wypracowanie przez bibliotekarzy realnej strategii rozwoju misji zawodu, z uwzględnieniem ogólnych tendencji rozwoju funkcji bibliotek naukowych, znacznie ułatwia pokonywanie barier i wprowadzanie w życie najbardziej uzasadnionych zmian. Doskonaleniu usług biblioteczno-informacyjnych, tak na świecie jak i w bibliotekach polskich, sprzyja współpraca w sieciach komputerowych. Tworzą się bibliotekarskie listy dyskusyjne, e-czasopisma (EBIB) powstają katalogi centralne dostępne online (<http://hipokrates.am.lublin.pl/html/katalogi.html>), biblioteki uczestniczą w ogólnopolskich konsorcjach obejmujących dostęp do wydawnictw elektronicznych. Korzystają z tych osiągnięć i współtworzą je także naukowe biblioteki medyczne.

Rys. 1. przedstawia oddziaływanie wymienionych czynników środowiska na misję biblioteki medycznej.

Polskie biblioteki uczelni medycznych są świadome funkcji jaką winny spełniać w dynamicznie rozwijającym się społeczeństwie i realizują wspólne przedsięwzięcia, które są tego dowodem.

Podsumowując – misja współczesnej biblioteki medycznej polega na realizacji potrzeb informacyjnych użytkowników, z umiejętnym i pełnym wykorzystaniem możliwości technologicznych oraz nowoczesnych strategii rozwoju i zarządzania biblioteką.

Podnoszenie jakości usług i standaryzacja gwarantują sprawne udostępnianie wiarygodnej i pełnej informacji biomedycznej, odpowiadając na potrzeby wymienionych czterech grup użytkowników. Jednocześnie poprzez promocję wiedzy i zdrowia, biblioteka może kształtować te potrzeby i budzić zainteresowania, wychodząc naprzeciw użytkownikowi.

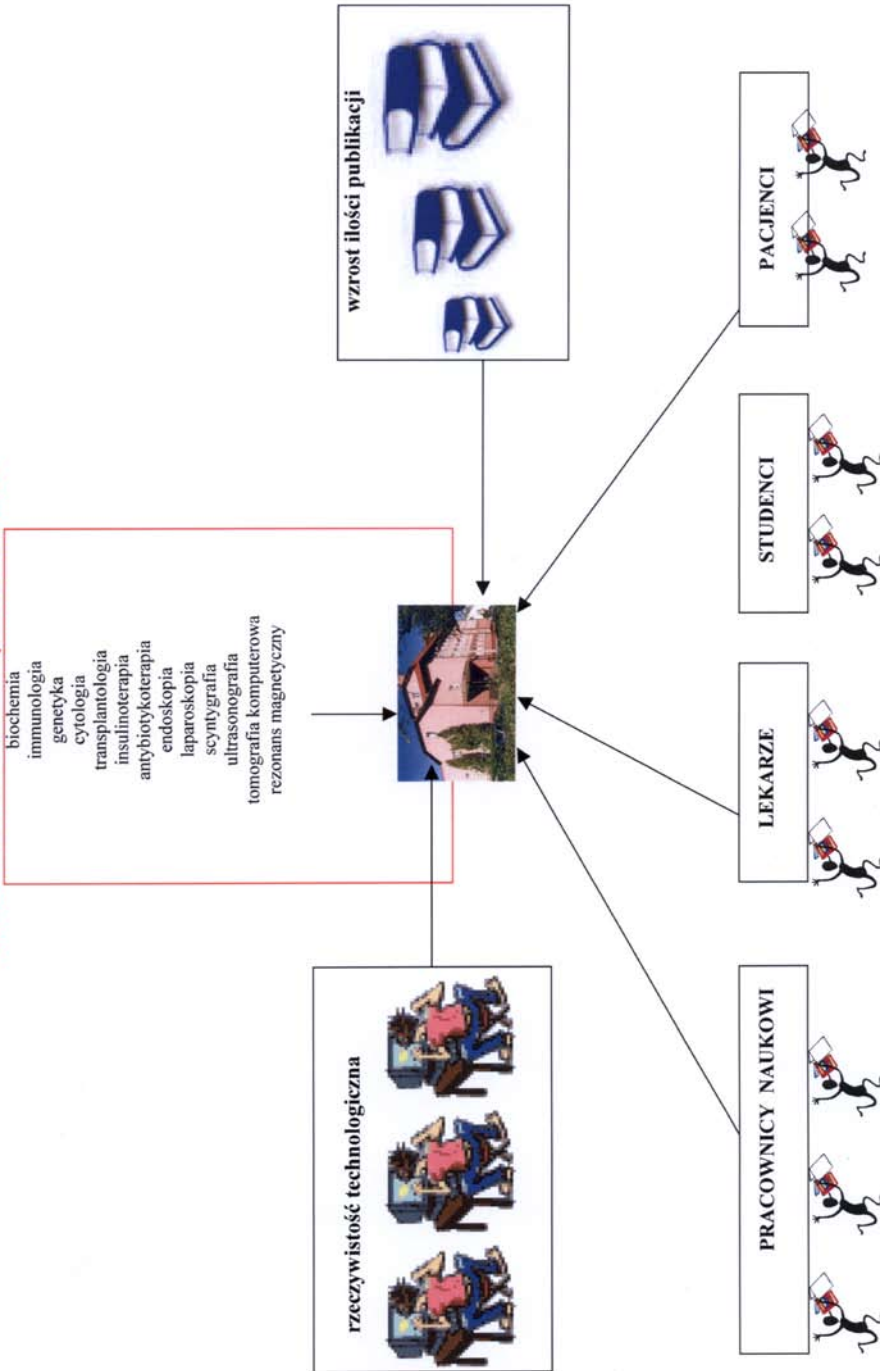
Wypełnianie tej misji nie jest już dzisiaj możliwe bez współpracy bibliotek.

Wybrane przedsięwzięcia współpracy bibliotek medycznych na rzecz użytkownika

Konferencje dyrektorów bibliotek akademii medycznych i instytutów resortu zdrowia

W grudniu 1981 r., na spotkaniu w sali Senatu Akademii Medycznej w Gdańsku, jako uchwałę, podjęto decyzję dorocznych spotkań dyrektorów Głównej Biblioteki Lekarskiej i bibliotek akademii medycznych w celu wymiany doświadczeń i wspólnego rozwiązywania problemów współczesnego bibliotekarstwa medycznego.

ODDZIAŁYWANIE ŚRODOWISKA NA MISJĘ BIBLIOTEKI MEDYCZNEJ

Do dnia dzisiejszego tradycja organizowania konferencji problemowych jest kontynuowana, a publikacje pokonferencyjne świadczą o wysiłkach bibliotekarzy na rzecz realizowania misji zawodu, która ściśle wiąże się z dążeniem do doskonalenia usług biblioteczno--informatycznych na rzecz użytkowników bibliotek środowisk lekarskich.

Medyczne katalogi centralne

Konieczność powstania centralnego katalogu czasopism z informacją nie tylko o tytułach czasopism zagranicznych, ale też o zasobach poszczególnych bibliotek, była sygnalizowana niejednokrotnie na konferencjach bibliotekarzy medycznych.

Efektom wspólnej pracy bibliotek jest Centralny Katalog Czasopism Zagranicznych w Polskich Bibliotekach Medycznych. CKCZ dostępny w internetowej witrynie Głównej Biblioteki Lekarskiej (<http://www.gbl.waw.pl/>) współtworzy 57 bibliotek: uczelni medycznych, Główna Biblioteka Lekarska i jej 16 oddziałów terenowych, instytuty resortu zdrowia, PAN.

Dane CKCZ są scalane z katalogiem systemu doc@med w Bibliotece AM w Poznaniu, który poszerza informacje o zasób polskich czasopism biomedycznych

Wymienione katalogi stanowią cenne narzędzia informacji pomocne dla szybkiego zlokalizowania dokumentu. Wykorzystują je zarówno sami użytkownicy, jak obsługujący ich bibliotekarze z wypożyczalni międzybibliotecznej, informacji naukowej czy działu czasopism.

DOC@MED – „oszczędzaj czas czytelnika”

Wychodząc naprzeciw wzrastającemu zainteresowaniu piśmiennictwem medycznym oraz zapotrzebowaniu na usługi wypożyczeń międzybibliotecznych, w 2001 r. z inicjatywy Biblioteki AM w Poznaniu opracowano w bibliotece system Doc@med. Jest on pierwszym polskim systemem elektronicznego dostarczania dokumentów medycznych w formie kopii artykułów z czasopism polskich i zagranicznych, które znajdują się w wersji drukowanej w zbiorach bibliotek uczestniczących w systemie.

Administrowany przez Bibliotekę Główną AM w Poznaniu system pozwala na automatyczną rejestrację i kierowanie zamówień do właściwych bibliotek, sprawdzanie danych katalogowych czasopism, reklamację i statystykę wykonanych usług. Kopie zamówionych dokumentów przesyłane są na konto poczty elektronicznej zamawiającego w czasie nie przekraczającym 48 godzin (z wyłączeniem dni wolnych od pracy) w formacie PDF lub można je pobrać z serwera ftp.

System jest odpłatny i wymaga autoryzacji. Jakość usług w ramach Doc@med stawia go na równi z niemieckim systemem SUBITO, z którego korzysta wiele bibliotek dla sprowadzania kopii dokumentów niedostępnych w Polsce.

Współpraca bibliotek nad automatyzacją opracowania przedmiotowego zbiorów polskiej medycyny – wejście do NUKAT

Jednym z ważniejszych zadań jakie należy włączyć do misji biblioteki medycznej, pozostaje podniesienie jakości charakterystyki przedmiotowej polskiej literatury medycznej.

Można to osiągnąć poprzez pełniejsze jej indeksowanie, przy wykorzystaniu międzynarodowego wzorca opracowanego w Narodowej Bibliotece Medycyny USA – Medical Subject Headings, w postaci elektronicznej. Doskonalenie opracowania przedmiotowego ułatwi dostęp użytkownikom na całym świecie do polskiego piśmiennictwa medycznego. Wieloletnie dyskusje wokół metodyki opracowania przedmiotowego doprowadziły do realizacji przedsięwzięcia wirtualnej współpracy nad kartoteką haseł przedmiotowych z dziedziny medycyny i nauk pokrewnych. Jako inicjatorzy, podjęły się go Biblioteka AM w Poznaniu, Biblioteka Collegium Medicum UJ oraz Główna Biblioteka Lekarska. Chęć współpracy wyraziły wszystkie biblioteki uczelni medycznych. Przedsięwzięcie polega na współtworzeniu i udostępnianiu online kartoteki haseł przedmiotowych MESH, w ramach porozumienia dyrektorów: GBL i bibliotek polskich uczelni medycznych. Takie wstępne porozumienie zostało zawarte w 2001 r. Poprzedziło je wiele lat prac prowadzonych w Głównej Bibliotece Lekarskiej nad drukowaną, polską wersją tezauryusa medycznego oraz prac bibliotek medycznych nad implementacją do różnych systemów bibliotecznych, elektronicznej wersji kartoteki haseł przedmiotowych MeSH.

Kartoteka posadowiona jest na serwerze BAM w Poznaniu. Użytkownikami kartoteki MeSH są również lekarze, dla których staje się ona narzędziem słownikowym dostępnym online.

Od 2002 trwają przygotowania do współpracy kartoteki MeSH z katalogiem centralnym NUKAT.

Podczas II Warsztatów MeSH w Krakowie w marcu br. przedstawiono dotychczasowy rozwój przedsięwzięcia i nakreślono główne etapy współpracy. Projekt zakłada opracowanie procedur współkatalogowania przez ośrodki krakowski i poznański w porozumieniu z Centrum NUKAT, a następnie sukcesywne włączanie się do prac nad katalogiem centralnym pozostałych bibliotek medycznych. W bazie NUKAT znajdzie się podzbiór rekordów kartoteki MeSH wykorzystanych do charakterystyki przedmiotowej literatury medycznej.

Planuje się również udział w szkoleniach organizowanych przez Centrum NUKAT dla bibliotekarzy medycznych odpowiedzialnych za opracowanie przedmiotowe zbiorów.

Udział bibliotek medycznych w konsorcjach

W 1999 r. biblioteki medyczne, w ramach konsorcjum, zaczęły korzystać z dostępnej online bibliograficzno-abstraktowej bazy danych *EMBASE*, która jest elektroniczną wersją wydawnictwa bibliograficznego *Excerpta Medica* i stanowi

uzupełnienie bazy *Medline* o część piśmiennictwa europejskiego za lata 1993–2002. Baza danych jest bardzo kosztowna i jedynie dostęp online w ramach konsorcjum pozwolił bibliotekom medycznym i ich użytkownikom skorzystać z informacji tam zawartych. Pozostaje nadzieja, że w 2003 r. po zmianie dostawcy danych, konsorcjum zostanie utrzymane na równie korzystnych warunkach.

Dbając o wzbogacenie źródeł informacji o dostęp online do czasopism, tak istotny dla środowisk lekarskich (np. ze względu na możliwość korzystania z dostępu do informacji na dyżurach nocnych) biblioteki medyczne uczestniczą również w ogólnopolskich konsorcjach EIFL, Science Direct, OVID Biomedical Collections, Synergy, SpringerLink.

Podsumowanie

Niniejszy artykuł zawiera refleksje wokół rozważań etyki bibliotekarskiej i wskazuje na korelację wybranych tutaj, teoretycznych praw, wzorców i zasad sztuki bibliotekarskiej, z rzeczywistą działalnością i współpracą tych bibliotek na rzecz doskonalenia usług biblioteczno-informacyjnych.

Wzorzec „Żadna biblioteka nie jest samotną wyspą” wskazuje na usytuowanie biblioteki w określonym środowisku, tutaj w środowisku lekarskim, i kształtowaniem jej funkcji w ścisłym związku z rozwijającą się medycyną. Łączy się on również z tradycją współpracy bibliotek medycznych w ramach dorocznych konferencji poświęconych problemom bibliotekarstwa medycznego. Dla dobra wszystkich użytkowników, na spotkaniach wymieniane są doświadczenia bibliotekarzy związane z ich szkoleniami, z wprowadzaniem nowych technologii, dominują problemy związane z troską o specyficznego użytkownika związanego z medycyną, o jego sprawne docieranie do zbiorów, również tych, które znajdują się w zasobach odległej biblioteki.

Prawo „Książki są do użytku” szczególnie sprawdza się w bibliotekarstwie medycznym – cóż przysłoby ze skrzyżnego przechowywania w tajemnicy dzieł zawierających informacje np. o nowej metodzie leczenia, czy osiągnięciach profilaktyki chorób? Opisane powyżej świadome dążenia bibliotekarzy do udoskonalania przepływu informacji o zasobach (OPAC, WWW) i stosowanie systemów zintegrowanych usprawniają również udostępnianie zbiorów w środowiskach uczelni medycznych.

Sentencja „Biblioteki mogą stać się szczególnie cenne dla społeczeństwa” jest prawdziwa – wchodzimy w erę budowania społeczeństwa informacyjnego i dobre zaplecze informatyczne bibliotek oraz wykształcony personel mogą mieć swój udział w tym procesie cywilizacyjnym, ale trzeba wziąć pod uwagę fakt, że społeczeństwo nie zdaje sobie sprawy z działań i ogromu pracy nad wspólnymi przedsięwzięciami całych grup bibliotekarzy na rzecz środowisk, także lekarskich. Przed bibliotekarzami więc pojawia się nowe zadanie – rozwój działań marketingowych dla promocji nowych usług bibliotecznych.

Niewątpliwie takie przedsięwzięcia jak doskonalenie opracowania przedmiotowego (dbałość o „kunszt rozróżniania zawartości dokumentów – np. MESH i współpraca z NUKAT), centralny katalog dostępny online (sztuka sporządzania rejestrów np. katalogi: CKCZ, doc@med), czy sieciowy system wypożyczeń międzybibliotecznych (doc@med) oraz wzbogacenie dostępów online gwarantują dostęp „właściwemu czytelnikowi do odpowiedniej książki” i zapewniają „każdej książce właściwego czytelnika”. Oczywiście pod warunkiem, że nastąpi gotowość użytkowników do pełnego wykorzystania tych wszystkich nowych możliwości. Do zadań bibliotekarzy medycznych należy więc również kompleksowe szkolenie użytkowników i popularyzacja nowych mediów informacyjnych, aby ich wysiłek i pracochłonne działania współpracy nie poszły na marne.

Także „oszczędzają czas czytelnika” – dzięki doc@med, wypożyczenie międzybiblioteczne z odległej biblioteki może trwać już od ok. 1 godziny, a nie przekracza 48 godzin. Krótki czas dotarcia do dokumentu gwarantuje także dostęp do katalogu centralnego (CKCZ), czy szczególnie indeksowanej bibliografii (EMBASE). Zakupy w ramach konsorcjów bibliotecznych oszczędzają także pieniądze czytelnika.

Donald Urquhart zauważa, że „to co najlepsze jest przeciwieństwem tego co dobre” – z tego założenia wychodzą współcześni bibliotekarze – także medyczni, bo w tym kształtowaniu warsztatu bibliotecznej służby na rzecz medycyny widoczne jest dążenie do doskonałości.

Bibliografia

B u s s e - T u r c z y ń s k a Ewa: Doskonalenie przedmiotowego opracowania zbiorów z biomedycyny poprzez analizę wyników monitorowania wyszukiwania informacji online. *Biul. GBL* 1999 nr 36 s. 174–179, bibliogr.

K o t a r b i ń s k i Tadeusz: Traktat o dobrej robocie. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich. Wydaw. PAN

K u b ó w Stefan: Sylwetki polskich bibliologów. Wrocław : Ossolineum 1983

P i o t r o w i c z Aniela, K r z y ż a n i a k Piotr: Zastosowanie kartoteki haseł wzorcowych MeSH do klasyfikacji przedmiotowej w zintegrowanym systemie Horizon. *Biul. GBL* 2000 R. 46 nr 363 s. 31–44

P i o t r o w i c z Aniela, G r z ą d z i e l e w s k a Ewa, K r z y ż a n i a k Piotr: Koncepcja krajowego systemu elektronicznej dystrybucji kopii dokumentów dla środowiska medycznego W: XX Konferencja Problemowa Bibliotek Medycznych, Szczecin – Międzyzdroje, 6.06–8.06.2001

R a n g a n a t h a n Shiyali Ramamrita: The five laws of library science. New Delhi : Exclusive distributors, UBS

Publishers' Distributors, 1988. 449 p.

Ś w i g o ń Michał: Problemy użytkowników a biblioteka idealna. *Bibliotekarz* 2003 nr 6 s. 2–5, bibliogr.

U r q u h a r t Donaldy: The principles of librarianship .[Metuchen, N.J.] : Scarecrow Press, 1981. p. 98

Z m i g r o d z k i Zbigniew: Problemy bibliotekarskiej etyki zawodowej. Katowice : UŚ, 1991.